

Смирнова Наталія Григорівна,
Асистент учителя
Спаської загальноосвітньої школи I - III ступенів
Новомосковської районної ради
Дніпропетровської області
Науковий керівник: **Козинець Інна Іванівна,**
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри філософії і педагогіки
НТУ «Дніпровська політехніка»

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК ПРОБЛЕМА СУСПІЛЬСТВА

У роботі подано спробу розкрити проблеми та особливості інклюзивного навчання. Особливу увагу приділено аспектам роботи асистента учителя. Розкрито посадові обов'язки асистента учителя відповідно до чинного законодавства. Надано поради молодому асистенту вчителя щодо ставлення до дітей з особливими потребами в інклюзивному освітньому середовищі.

N. G. Smirnova,
Supervisor: I. I. Kozynets

INCLUSIVE EDUCATION AS A PROBLEM OF SOCIETY

The paper presents an attempt to reveal the problems and features of inclusive education. Particular attention is paid to aspects of the work of the teacher's assistant. The job responsibilities of a teacher's assistant in accordance with current legislation have been disclosed. Advice was provided to a young teacher's assistant on how to treat children with special needs in an inclusive educational environment.

Організація інклюзивного навчання в сучасній школі залишається серйозною проблемою. На жаль, як показує досвід, не в кожній школі запроваджено інклюзивне навчання дітей або педагогічна посада «асистент учителя» відсутня, тому батьки змушені навчати дітей вдома самостійно. Саме через це означена проблема потребує негайного вирішення.

Перед освітянами стоїть важливе і відповідальне завдання – виховати нове покоління українців, для якого інклюзивне навчання стане частиною світогляду, у якому «особлива» дитина буде відчувати себе захищеною і рівноправною.

Протягом останнього десятиліття вітчизняні науковці, зокрема С. Богданов, Г. Гавриленко, А. Колупаєва, Н. Найда, Н. Софій, І. Ярмощук та інші, присвячують свої праці дослідженням проблеми

залучення осіб з особливими освітніми потребами до навчання в освітніх закладах та соціалізації до суспільних норм. Науковці звертають увагу на особливості роботи педагогічних працівників в умовах інклюзивного навчання, а також застосування ефективних форм і методів соціально-педагогічної роботи з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» введено посаду асистента вчителя [1].

Ми вважаємо, що це є значним кроком для батьків та їхніх дітей з особливими освітніми потребами. Кожна дитина не повинна відчувати себе іншою, вона повинна мати право на навчання у звичайних освітніх установах. Для того, щоб це навчання проходило успішно і приносило позитивні результати, потрібні своєчасні та правильні дії усієї команди освітнього процесу, особливо асистента вчителя, бо від цього залежить подальше життя та розвиток «особливої» дитини.

Нині діяльність асистента вчителя врегульовано в листі МОНмолодьспорту № 1/9-675 від 25.09.2012 року «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя», де ми читаємо, що «асистент учителя:

- забезпечує соціально педагогічний супровід учня з особливими освітніми потребами;
- разом з вчителем класу виконує навчальні, виховні, соціально-адаптаційні заходи, запроваджуючи ефективні форми їх проведення;
- у складі групи фахівців бере участь у розробці та виконанні індивідуальної програми розвитку учня;
- допомагає учневі у виконанні навчальних завдань, залучає до різних видів навчальної діяльності;
- здійснює адаптацію навчальних матеріалів з урахуванням індивідуальних особливостей навчально пізнавальної діяльності учня з особливими освітніми потребами» [2].

Та чи може виконувати обов'язки асистента учителя людина, яка не має досвіду спілкування з особливими дітьми? Практично не може, а теорії буде замало для роботи з такими дітьми! Щонайменше асистент учителя повинен мати велике бажання допомагати дітям з особливими освітніми потребами, не зважаючи на стан їх соціального чи фізичного розвитку.

На нашу думку, головне для асистента учителя – це обов’язково дотримуватися педагогічної етики, поважати гідність і права дитини, захищати її від будь-яких форм фізичного або психологічного насильства, бути напоготові до вирішення непередбачуваної ситуації. Наприклад, щоб працювати з дітьми, яким діагностовано ЗПР або РАС, потрібно знати дуже багато тонкощів: психологічний та емоційний стан дитини, поведінку та реакцію на різноманітні зовнішні чинники, методи для заспокоєння дитини при збудженні і т.і. На вивчення та усвідомлення асистентом учителя без досвіду цих нюансів може піти дуже багато часу. Але особливі діти чекати не можуть. Саме з цією метою для асистентів учителя організуються різні навчальні тренінги, семінари, курси підвищення кваліфікації.

На жаль, не у кожного асистента учителя вистачає сил, терпіння та бажання, щоб належним чином виконувати свої обов’язки. Дехто з асистентів учителя, обіймаючи таку відповідальну посаду, як показує практика, не вірить у сили своєї підопічної дитини.

Отже, організація інклюзивного навчання повинна стати нормою загальноосвітніх навчальних закладів, а педагоги, які обрали для себе таку незвичайну посаду, повинні вивчати психологію дітей, їх поведінку, звички, вподобання та розкривати всі їхні сильні сторони. Асистент учителя повинен чітко виконувати всі інструкції та вимоги, займатися саморозвитком, постійно підвищувати кваліфікацію, вести спостереження за своїми підопічними, корегувати поведінку та вводити дитину в соціум, бо в руках саме учителя та асистента учителя долі дітей з особливими освітніми потребами.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 «Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF#Text>
2. Лист МОНмолодьспорту України від 25.09.12 № 1/9-675 «Щодо посадових обов’язків асистента вчителя». – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/32125/